

Betreft: kap bomen en effecten op beschermde soorten
Locatie: Bosje aan de Oude Papelaan
Datum: 21 februari 2019
Ecoloog: 5.1.2e
Steller: 5.1.2e 5.1.2e, ecoloog

Inventarisatie beschermde soorten in het bosje aan de Oude Papelaan

Inleiding

Het bosje aan de Oude Papelaan moet gekapt worden om de aanleg van de ontsluitingsweg mogelijk te maken. De aanleg is bij de aanvraag van de eerdere ontheffing opgeschort vanwege de toenmalige aanwezigheid van een broedende buizerd.

Voor de Bloemendalerpolder zijn enkele inventarisaties uitgevoerd. Emond & Brandjes (2014) en Jansen & Van der Linden (2017) hebben de gehele Bloemendalerpolder geïnventariseerd. In 2018 zijn door 5.1.2e delen van de polder geïnventariseerd in het kader van de nulmeting voor de monitoring. Deze onderzoeken betreffen informatie t.b.v. de aan te vragen ontheffingen en zijn niet voldoende nauwkeurig gerapporteerd voor een oordeel over het bosje als afzonderlijke eenheid. Een van de inventarisaties is gericht geweest op de broedende buizerd of havik binnen de Bloemendalerpolder (Van der Linden 2018). Uit die inventarisatie is gebleken dat de buizerd geen nest meer heeft in het betreffende bosje. Op basis van deze informatie is besloten een ontheffing aan te vragen voor de kap van de bomen en de inrichting van het terrein.

Het bevoegd gezag wil meer duidelijkheid over het al dan niet voorkomen van beschermde soorten binnen het bosje. Op basis van de uitgevoerde onderzoeken, de veldaantekeningen en de niet-gepubliceerde onderzoeken en waarnemingen is een rapportage opgesteld over de aanwezige beschermde soorten in het bosje.

In eerste instantie wordt het bosje en directe omgeving beschreven. Dat om de gegevens van de inventarisatie te kunnen duiden. Vervolgens wordt de werkwijze van de inventarisaties beschreven gevolgd door de waarnemingen van derden en uit de onderzoeken van Els & Linde en RAVON. Tot slot wordt een analyse van de waarnemingen geschreven.

Terrein beschrijving

Aan de Oude Papelaan staan twee bosjes, aan de oostzijde is een voormalig volkstuincomplex met bos begroeid (dit wordt niet gekapt) en aan de westzijde is naast de voormalige ge-

In rood het bosje dat wordt gekapt. Het zwarte kader zijn de voormalige volkstuintjes – die vallen buiten de plannen voor de Bloemendalerpolder.

meentewerf een bos ontstaan c.q. aangeplant – dit bosje wordt wel gekapt. Het bosje is in drie delen samen te vatten: een spontaan opgeslagen wilgenbosje langs de Oude Papelaan, een aanplant van populier schuin daar achter en de directe omgeving van de gemeentewerf – hier staan nauwelijks bomen. Tussen het wilgenbosje en de populieren aanplant is een terrein ontstaan met centraal een dominantie van pitrus en langs de randen ruigte kruiden als braam, grote brandnetel, akkerdistel en andere nitrofiële soorten. De drooglegging van het bosje is 30 tot 40 cm (dus iets droger dan centraal in de Bloemendalerpolder of de omgeving van de eendenkooi).

Het bosje zelf bevat naast de genoemde soorten sporadisch andere boom- en struiksoorten. Het bosje is zeer dicht begroeid. Op de bodem is veel dood organisch materiaal aanwezig en een ondergroei van nitrofiële kruiden. Ten behoeve van de ontheffing is toentertijd door

5.1.2e onderzocht of er holle bomen c.q. vleermuizen aanwezig waren. Bij het inmeten van de bomen voor de kapaanvraag (medio 2018) is door Els & Linde nogmaals onderzocht of er boomholten aanwezig zijn 5.1.2e hebben toentertijd geen vleermuizen aangetroffen die in het bosje een verblijfplaats hebben. Incidenteel zijn er jagende vleermuizen aangetroffen door 5.1.2e ter hoogte van het bosje. Er is geen ecologische relatie tussen de waarnemingen en het bosje geconstateerd. Bij het inmeten van de

bomen t.b.v. de kap door medewerkers van Els & Linde zijn alle bomen onderzocht op aanwezige holten. In geen van de delen van het bosje zijn bomen met holten aangetroffen; een flink deel van de bomen is daarvoor ook te jong.

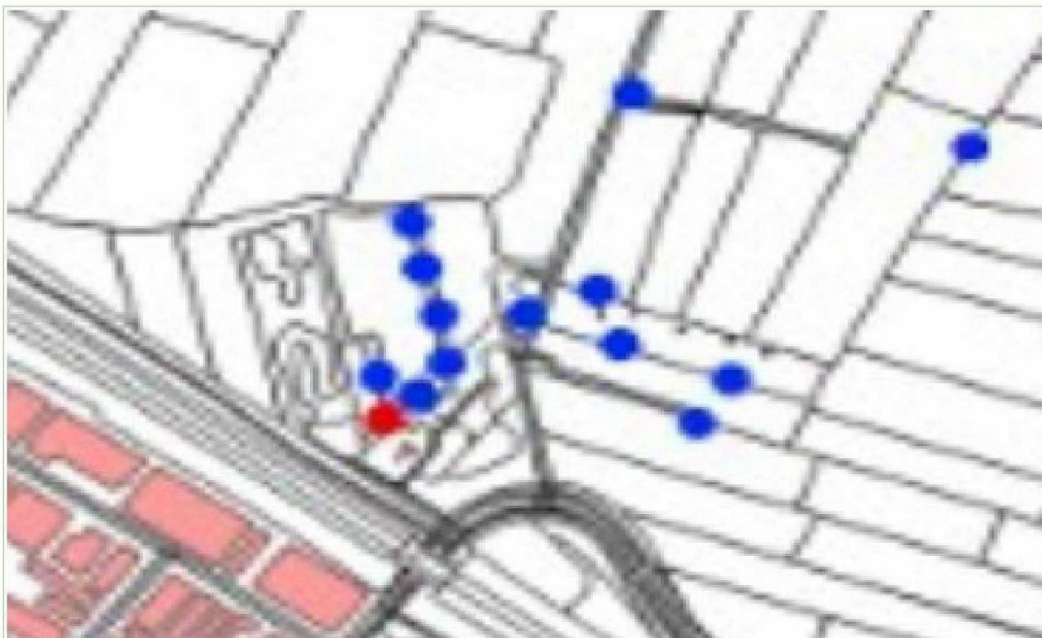

Het bosje langs de Papelaan

Werkwijze

Beschreven is de werkwijze van het inventariseren van de beschermde soorten voor zover van toepassing voor het bosje. De beschrijving is gebaseerd op Van der Linden (2017) de gebruikte technieken van soorten die niet kunnen voorkomen in het bosje of niet zijn toegepast op die locatie zijn niet opgenomen (vegetatie, macrofauna).

De wezel, hermelijn en bunzing zijn met behulp van gecombineerde technieken geïnventariseerd. Verspreid over de Bloemendalerpolder zijn sporenbuizen uitgezet, in totaal ongeveer 50 geschikt voor wezel en hermelijn en 50 geschikt voor de bunzing. Er zijn twee mostela's uitgezet; een op de voormalige gemeentewerf en een nabij de eendenkooi en er zijn twee cameravallen geplaatst bij de eendenkooi. Voor de cameraval is de koekhap-techniek toegepast (in het zicht van de camera wordt aas opgehangen juist buiten het bereik van de marters – de dieren blijven dan wat langer ter plekke en zijn dan beter te fotograferen. De cameraval, de mostela en de sporenbuizen hebben ruim vier weken gefunctioneerd in de Blo-

De locatie van de marterbuizen (blauw) mostela (rood).

mendalerpolder. De inventarisatie van de marters heeft zich vooral gericht op die plekken waar dekking aanwezig is, zoals het bosje langs de Papelaan.

De aanwezigheid van een nest of van een rustplaats van een buizerd kan worden aangetoond door het uitvoeren van twee tot vier gerichte veldbezoeken. Deze moeten overdag na zonsopkomst plaatsvinden in de periode maart tot en met half mei, met een tussenperiode van minimaal 10 dagen. Het nalopen van oude nesten van de havik is normaal een goede mogelijkheid, deze worden dan gecontroleerd op recent gebruik. Echter er is onvoldoende kennis over nesten van de havik in de Bloemendalerpolder. Als er geen nest is gevonden, zijn minimaal drie waarnemingen vereist tussen februari en juli, waarvan zeker twee na begin april. Houd er rekening mee dat het territorium meer dan 100 ha groot kan zijn en het jachtgebied nog vele malen groter, terwijl haviken regelmatig door elkaars jachtgebieden vliegen. Zeer verspreide waarnemingen zijn daarom niet bruikbaar (bron: Hustings e.a. 1985).

Mede gezien de functies die de Bloemendalerpolder biedt aan de ringslang (verbinding en beperkte jacht) is het moeilijk om gericht ringslangen te zoeken; de soort is er slechts periodiek aanwezig in lage aantallen. Tijdens de bezoeken voor de overige soorten is er ook gelet op de ringslang die amfibieën als prooi heeft.

In veenweidegebied kan de heikikker het beste worden waargenomen gedurende de zomermaanden (Goverse et al., 2014; van der Lugt & Slagboom, 2016; BIJ12, 2017). Gedurende deze periode zoekt men, liefst in de vroege avond, de slootkanten af op zoek naar heikikkers (adult, subadult en juveniel) die vaak in de oeverzone van de sloten en andere waterpartijen

actief zijn. Determinatie van heikikkers in veenweidegebied blijkt in praktijk weinig problemen op te leveren omdat de dieren sterk getekend zijn en daardoor vrijwel niet te verwaren zijn met de bruine kikker, *Rana temporaria*, die ook in kleine aantallen in de Bloemendalerpolder leeft.

Naast deze methode kan er gedurende de voortplantingsperiode ook gezocht worden naar eiklommen en roepende dieren. Hierbij dient te worden opgemerkt dat koren (meerdere roepende mannetjes bijeen) in het veenweidegebied slechts zeer sporadisch worden gehoord. Ook het zoeken naar eiklommen is in veenweidegebied aan praktische restricties gebonden: vanwege de vele kilometers sloot (=potentieel voortplantingshabitat) en de lagere dichtheden waarin de soort hier voorkomt, is het zoeken naar eiklommen hier lastig.

De rugstreeppad kent een lange voortplantingsperiode die duurt van eind april tot diep in de zomer. Zwoele zomeravonden zijn uitermate geschikt voor het waarnemen van kooractiviteit, de dieren roepen graag onder deze omstandigheden en het geluid kan kilometers ver dragen. Daarnaast kunnen dieren (adult, subadult en juveniel) worden aangetroffen in de oeverzone van sloten en andere waterpartijen gedurende de gehele zomer (Goverse et al, 2015; BIJ12, 2017). De rugstreeppad is bij ieder terreinbezoek tijdens geschikt omstandigheden gezocht (luisteren koorzang).

Om de potentiële aanwezigheid van vleermuizen vast te stellen zijn alle bomen tijdens het inmeten onderzocht op geschikte holten voor vleermuizen.

Waarnemingen

Er zijn weinig openbare (digitale) bronnen met voldoende nauwkeurigheid bij de waarnemingen beschikbaar. De enige is de NDFF waarin waarnemingen van Telmee en Waarneming.nl zijn opgenomen. Uit de digitale gegevens zijn meldingen van wezel, hermelijn en rugstreeppad op het fietspad – op enige afstand van het bosje. Ringslang wordt alleen ten zuiden van de spoorlijn vermeld. De heikikker is vermeld ten noorden van het bosje. Van de bunzing zijn geen meldingen. Alle waarnemingen liggen buiten de invloedssfeer van het bosje. Nulwaarnemingen – wel gekeken maar niet gezien – zijn niet opgenomen.

Voor de marters zijn in de bosrand en tussen de pitrus in total zes sporenbuizen voor bunzing en zes sporenbuizen voor de wezel/hermelijn geplaatst en is een mostela uitgezet. Voor de wezel, hermelijn en bunzing zijn vallen uitgezet op 31 mei 2017 en de vallen zijn op 4 juli 2017 weer ingehaald en uitgelezen. Er zijn bij het bosje geen marters waargenomen, er waren geen prenten in de sporenbuizen van marters (wel van muizen) en geen foto's in de mostela.

Heikikker is geïnventariseerd door RAVON en Els & Linde samen. Er zijn geen heikikkers aangetroffen in de directe omgeving van het bosje. In de weilanden even noordelijk zijn wel heikikkers gezien. De rugstreeppad is evenmin bij het bosje waargenomen, wel is vanuit de Bloemendalerpolder het koorzang gehoord. Vanaf het bosje was de koorzang in oostelijke en

noordelijke richting te horen. De heikikker wordt vooral in het westelijk deel (bij de eendenkooi) en de rugstreeppad vooral in het oostelijk deel (bij het opgespoten zand) aangetroffen. Beide soorten komen verspreid over de polder voor.

Bekend is dat de ringslang in het talud van de spoorlijn overwinterd (5.1.2e). In de Bloemendalerpolder wordt de soort migrerend en foeragerend aangetroffen. Er zijn geen waarnemingen in het bosje.

In 2018 zijn enkele steekproeven gedaan naar vleermuizen. Per fiets zijn enkele een rondjes gereden (fietspad langs spoorlijn, kanaal en rijksweg, Oude Papelaan en Korte Muiderweg – een achtvormige route dus). De route is twee uur achter elkaar gereden door twee personen (tegengesteld aan elkaar fietsend). De gegevens zijn niet gepubliceerd. De steekproef is in het voorjaar en in het najaar uitgevoerd. De inventarisatie bevestigt het beeld van eerdere inventarisaties; namelijk langs het kanaal veel ruige dwergvleermuis (ook paarroep) en bij de bebouwing gewone dwergvleermuis en sporadisch een laatvlieger. Langs de Oude Papelaan weinig activiteit. Er zijn geen waarnemingen gedaan met een relatie met het bosje.

Het bosje aan de Oude Papelaan.

Analyse

De waarnemingen zijn voornamelijk gebaseerd op de inventarisatie uit 2017, aangevuld met incidentele waarnemingen van vleermuizen uit 2018 en een onderzoek naar boomholten tijdens het inmeten van de bomen t.b.v. de kapmelding.

Met betrekking tot de vleermuizen - er zijn vleermuizen bekend van de bomenlaan langs het Amsterdam Rijnkanaal (migratie van Ruige dwergvleermuis) en bij de woningen aan de Korte Muiderweg zijn gewone dwergvleermuizen en laatvliegers bekend. Sporadisch wordt een rosse vleermuis jagend boven de weilanden waargenomen. Het bosje is een wilgenbos (spontane opslag) en een aanplant van populieren. Er zijn geen bomen met holten bekend.

→ er worden geen effecten op vleermuizen verwacht als gevolg van het kappen, of het rooien.

De ringslang overwintert in het talud van de spoorlijn (buiten de invloedssfeer van de kap). Verder gebruikt de ringslang de Bloemendalerpolder als jachtgebied en als doorgangsgebied. De ringslang is niet aangetoond in de betreffende bosjes.

→ er worden geen effecten verwacht op de ringslang als gevolg van het kappen of rooien, zeker niet in de wintermaanden.

Wezel, hermelijn en bunzing. Bij de start van het project zijn die dieren geïnventariseerd. Toen zijn in deze hoek van de Bloemendalerpolder geen exemplaren aangetroffen. Echter naar mijn oordeel is het pitrusveld naast het bosje een zeer geschikt habitat en zullen de marters daar al dan niet frequent voorkomen. Ik heb geen aanwijzingen kunnen vinden dat de dieren ook in het bosje zelf zitten. We willen de kap overigens uitvoeren zonder nu te rooien of de stobben te frezen. Er wordt niet met zwaar materiaal rondgereden. De kap wordt met een motorzaag uitgevoerd. Een eventueel effect op marters wordt zo zoveel mogelijk voorkomen.

→ er worden geen effecten verwacht van het kappen en het uitslepen van de bomen. Er is een kleine kans op effecten als gevolg van het frezen of rooien van de stobben.

Heikikker zit net als de ringslang op het natte gedeelte buiten het bos. Het bos is te dicht begroeid en daarmee te koud voor de heikikker.

→ er worden geen effecten verwacht op de heikikker als gevolg van het kappen of rooien.

Rugstreeppad wordt voornamelijk aan de oostrand en noordrand van de Bloemendalerpolder gezien en gehoord - en uiteraard naast de voorbelaste delen (rul zand is erg aantrekkelijk voor de rugstreeppad).

→ er worden geen effecten verwacht op de rugstreeppad als gevolg van het kappen of rooien.

Conclusie

Het kappen van de bomen en het uitslepen geeft geen effect op de beschermde soorten binnen het bosje. De belangrijkste reden is dat er geen beschermde soorten zijn aangetoond binnen bosje. Er is een geringe kans op een effect van het frezen of rooien van de boomstobben.

Voor het kappen en uitslepen wordt toestemming gevraagd om dat zonder ontheffing uit te voeren. Er wordt immers geen effect verwacht. Gezien de doorlooptijd en het naderende voorjaar wordt eerst hiervoor instemming gevraagd.

Voor het rooien c.q. frezen van de stobben wordt een ontheffing gevraagd, zodat deze werkzaamheden later in het jaar kunnen worden uitgevoerd.

Literatuur

Anonymus, 2017. Kennisdocument buizerd versie 1.0. BIJ12 Utrecht

Anonymus, 2017. Kennisdocument Heikikker, versie 1.0. BIJ12 Utrecht

Anonymus, 2017. Kennisdocument rugstreeppad versie 1.0. Bij12 Utrecht

Dijk, R. van, 2002. Broedvogels van de Bloemendalerpolder en de Gemeenschapspolder Oost 2002. Vogelwerkgroep Het Gooi e.o.

Emond, D. & G.J. Brandjes (2014) Veldonderzoek 2014. Bloemendalerpolder, Weesp. Verspreiding flora en fauna. Waardenburg.

Goverse, E. R. Slagboom & A.W. van der Lugt, 2014. Heikikkers inventariseren in het veenweidegebied. Schubben & Slijm 19: 6-9.

Goverse, E., J.E. Herder & M.P. de Zeeuw, 2015. Handleiding voor het monitoren van Amfibieën in Nederland. Vierde herziene druk. RAVON werkgroep monitoring, Amsterdam & Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag.

Hustings, M.F.H., R.G.M Kwak & P.F.M. Opdam (1985) Vogelinventarisatie. Achtergronden, richtlijn en verslaglegging. Pudoc

Janssen, I. & P.J.H. van der Linden (2017) Inventarisatie Bloemendalerpolder te Weesp. Els & Linde/RAVON.

Linden, P.J.H. van der (2018) Broedvogels met jaarrond beschermd nest. Els & Linde b.v.

Linden, P.J.H. van der (i.p.) Monitoring. Nulmeting 2018 Bloemendalerpolder. Els & Linde b.v.

Vlugt, A.W. van der & R. Slagboom, 2016. Heikikkers in het veenweidegebied. RAVON 63: 77-79.